

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-01-11

Stadsbyggnadsnämnden 2023-01-31

Diarienummer SBF-2023-00067,

SBF-2023-00068, SBF-2023-00069

(LIS 1085/22, 1086/22, 1087/22)

Handläggare

Malin Andersson

Telefon: 031-368 18 31

E-post: malin.andersson@stadsbyggnad.goteborg.se

Svar på remiss - Omprövning av riksintresse naturvård Säveån, Nääs, Öjared, Aspen, Göta och Nordre älvs dalgångar, samt Änggårdssbergen

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till Länsstyrelsen med kopia till Stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Göteborgs Stad har fått tre remisser *Omprövning av riksintresse naturvård Göta och Nordre älvs dalgångar, omprövning av riksintresse naturvård Änggårdssbergen, samt omprövning av riksintresse naturvård Säveån, Nääs, Öjared, Aspen* från Länsstyrelsen. Under 2021 genomförde länsstyrelserna på uppdrag av regeringen en aktualitetsprövning av ett urval av riksintressen för naturvården. Sammantaget förväntas översynen leda till en minskning av antalet områden av riksintresse och/eller dess samlade areal, utan att äventyra de värden som riksintresset avser att tillvarata.

Stadsbyggnadsförvaltningens generella bedömning av de föreslagna minskningarna av riksintressen är att de inte står i strid med dess användning för natur och friluftsliv utifrån att områdena i stora delar redan är ianspråktaga eller exploaterade. Bedömningen är vidare att det är positivt att en översyn genomförs inklusive uteslutning av exploaterade områden.

Generellt saknar stadsbyggnadsförvaltningen motiveringar till de nya gränsdragningarna, vilket i vissa områden gjort det svårt att förstå varför gränserna placerats där de gjorts.

Stadsbyggnadsförvaltningen har inga invändningar till de förändringar som föreslås av riksintressen för naturvård i remitterat kartmaterial. För de två ytor som beskrivs under Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning konstaterar vi att de har dokumenterade naturvärden, de är av kommunen markerade som värdefulla natur- och friluftsområden i översiktsplanen och det saknas exploateringsanspråk på platserna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De minskade riksintresseområden i sig ger ingen försämring ur ekonomisk dimension. I Göteborg kan det finnas mark i anslutning till riksintressena att ta i anspråk för ny bebyggelse. De föreslagna förändringarna av riksintressena innebär att samtliga riksintressen minskar i yta. De minskade riksintressena kan innebära att staden och regionen kan få möjlighet att växa, vilket i sin tur kan innebära en potentiell stadsutveckling och positiva ekonomiska effekter. Men de minskade riksintressena skulle också kunna vara dåligt för ekonomin om exploateringen gör att ekosystemtjänster försvinner och behöver ersättas eller att de försvunna ekosystemtjänsterna innebär kostnader på annat vis.

Bedömning ur ekologisk dimension

De minskade riksintresseområden i sig ger ingen försämring ur ekologisk dimension. Flera av de ytor som föreslås tas bort är i stora delar markerade som värdefull natur enligt kommunens översiktsplan och kvartstår därför som allmänt intresse för naturvård. Några av ytorna är redan exploaterade eller har exploateringsanspråk, vilket innebär att naturvärdena inom ytorna redan är minskade eller borta. Om borttagandet av riksintresseytor däremot leder till att platserna som idag är värdefull natur exploateras innebär det en försämring ur ekologisk dimension. Den potentiella försämringen skiljer sig åt mellan olika platser, från obetydlig för några ytor till att kunna vara ganska betydande om exploatering sker i de två områdena vi beskriver under rubriken Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen/bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Värdebeskrivning Riksintresse naturvård Säveån
2. Värdebeskrivning Riksintresse naturvård Göta och Nordre älvs dalgång
3. Värdebeskrivning Riksintresse naturvård Änggårdsbergen

Ärendet

Göteborgs Stad har fått tre remisser Omprövning av riksintresse naturvård Göta och Nordre älvs dalgångar, omprövning av riksintresse naturvård Änggårdssbergen, samt omprövning av riksintresse naturvård Sävåån, Näås, Öjared, Aspen från Länsstyrelsen. Stadsledningskontoret har översänt remisserna till byggnadsnämnden för yttrande direkt till Länsstyrelsen med kopia till Stadsledningskontoret och med svar senast 10 februari 2023. Stadsbyggnadsnämnden svarar för stadens räkning, Som underlag till yttrandet har synpunkter inhämtats från miljöförvaltningen, förvaltningen för Kretslopp och vatten, stadsmiljöförvaltningen och exploateringsförvaltningen

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Mark- och vattenområden som har nationell betydelse för vissa vitala samhällsintressen kan enligt miljöbalkens tredje kapitel betecknas som områden av riksintresse för något eller några av dessa intressen. Naturvårdsverket har bland annat ansvar för att peka ut områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Urvalet av riksintressen för naturvård är inte statiskt utan behöver ses över och kontinuerligt kompletteras utifrån samhällsutvecklingen, ny kunskap, nya behov och omvärldsförändringar. Det kan röra nya förutsättningar som anpassningar utifrån klimatförändringar, nya behov och hur riksintressena ska förhålla sig till företeelser som till exempel grön infrastruktur.

Under 2021 genomförde länsstyrelserna på uppdrag av regeringen ett urval av områden av riksintresse för naturvården och kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken som behöver aktualitetsprövas. Uppdraget resulterade i att länsstyrelserna pekade ut 267 riksintresseobjekt för naturvård, fördelade på 211 riksintressen, som prioriterade (prio 1-3) för översyn. I länsstyrelsens uppdrag ingick endast att studera anspråk som kunde komma i konflikt med bostadsbebyggelse.

Regeringsuppdrag 2022

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 har Naturvårdsverket fått i uppdrag att ompröva de riksintressen för naturvården som länsstyrelsen under 2021 har identifierat som riksintresseobjekt med brister avseende aktualitet eller utbredning.

Länsstyrelsernas bidrag i samband med detta innebär i första hand att:

- Se över områdenas avgränsningar, däribland uteslutning av exploaterade områden.
- Se över områdenas värdebeskrivningar.

Sammantaget förväntas översynen leda till en minskning av antalet områden av riksintresse och/eller dess samlade areal. Det behöver dock göras på ett sätt som inte äventyrar de värden som riksintresset avser att tillvarata.

Samråd och yttranden vid omprövning av riksintresse för naturvård

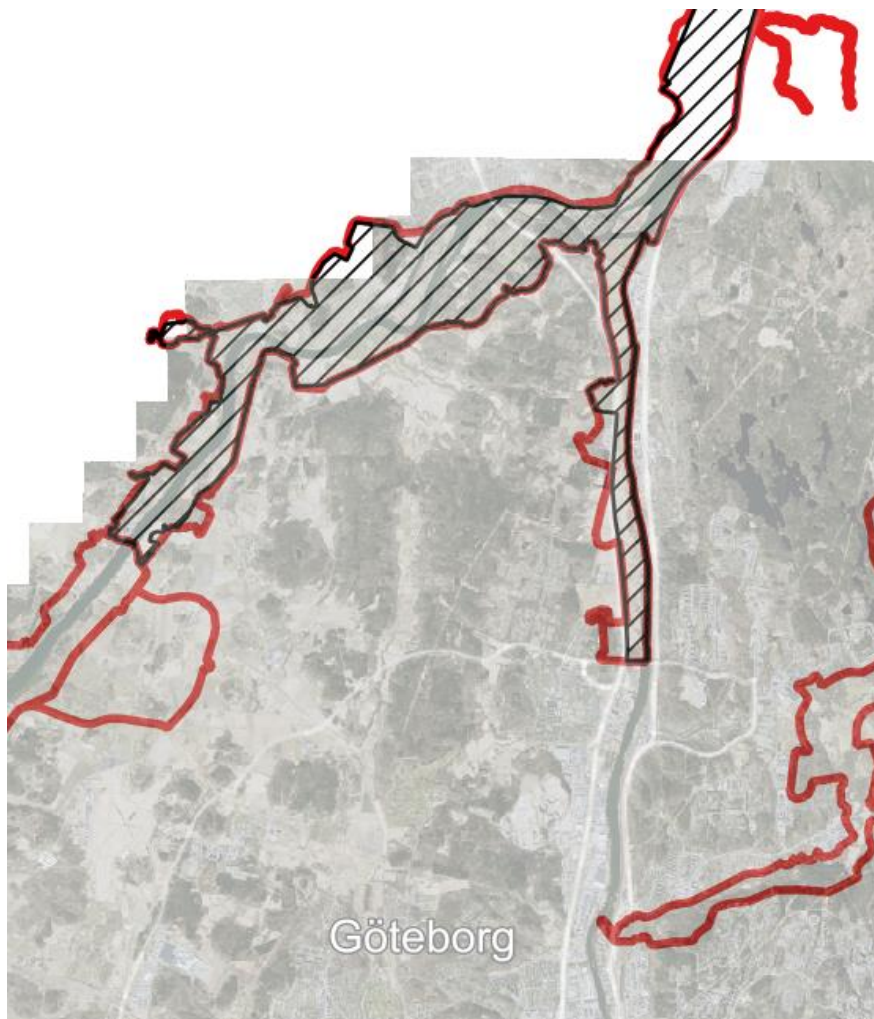
Vid omprövningen av riksintresseobjekt ska länsstyrelserna inhämta synpunkter från kommuner och andra berörda aktörer, såsom miljö- och naturvårdsorganisationer, friluftsförvaltningar och lokala intresseorganisationer.

Berörda riksintressen

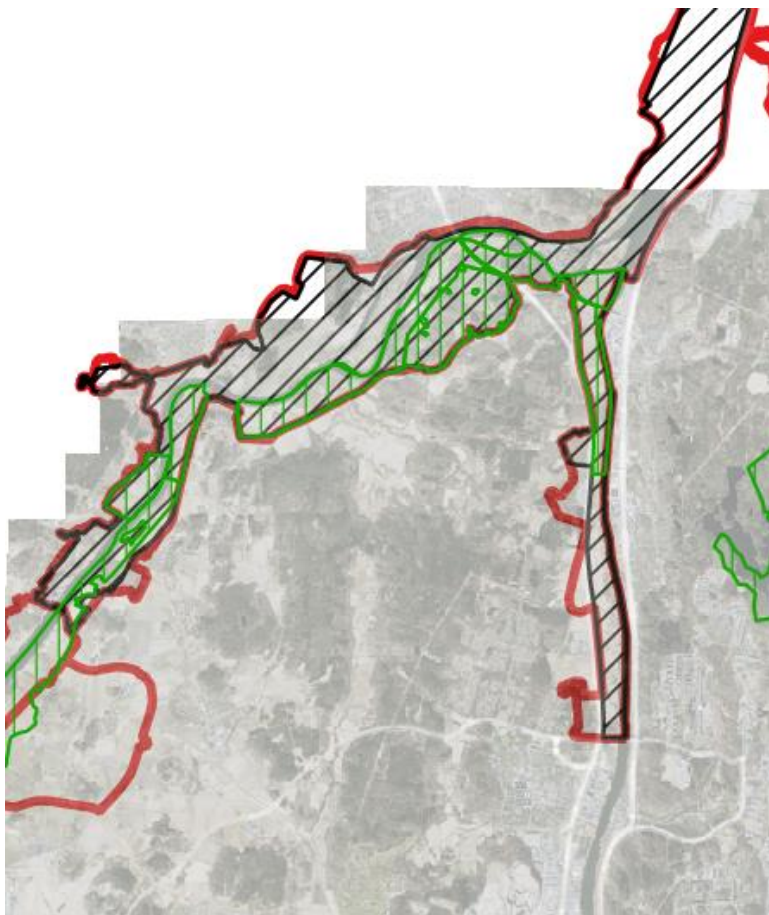
Ett område av Riksintresse för naturvård har skydd mot påtagliga skador i naturmiljön. Graden av skydd är reglerat i miljöbalken.

Göta och Nordre älvs dalgångar

Riksintresseområdet sträcker sig från Trollhättans kommun i norr till Göteborgs kommun i söder. Delar av riksintresset är också naturreservat och/eller Natura-2000 område. I Figur 1 syns den del av riksintresset som ligger inom Göteborgs kommun. Röd färg markerar dagens avgränsning och den skrafferade svarta ytan markerar förslaget till ny avgränsning av riksintresset. För Nordre älv slutar Riksintresset för naturvård där det skrafferade området slutar. Nedanför det skrafferade området syns Riksintresset för naturvård för Nordre älvs estuarium, vilket inte berörs av denna remiss.

Figur 1. Riksintresse natur Göta och Nordre älvs dalgångar inom Göteborgs kommun. Nuvarande riksintresse (röd markering), föreslaget ny avgränsning av riksintresse (svart skraffering).

Figur 2. Nuvarande riksintresse (röd markering), föreslaget ny avgränsning av riksintresse (svart skraffering) samt nuvarande naturreservat (grön skraffering).

Värdering av riksintresset

Göta och Nordre älv och dess dalgångar är starkt påverkat av mänsklig aktivitet. Att så långt som möjligt, trots den stora antropogena påverkan, behålla områdets gröna infrastruktur med ett varierande landskap med naturliga miljöer ska eftersträvas.

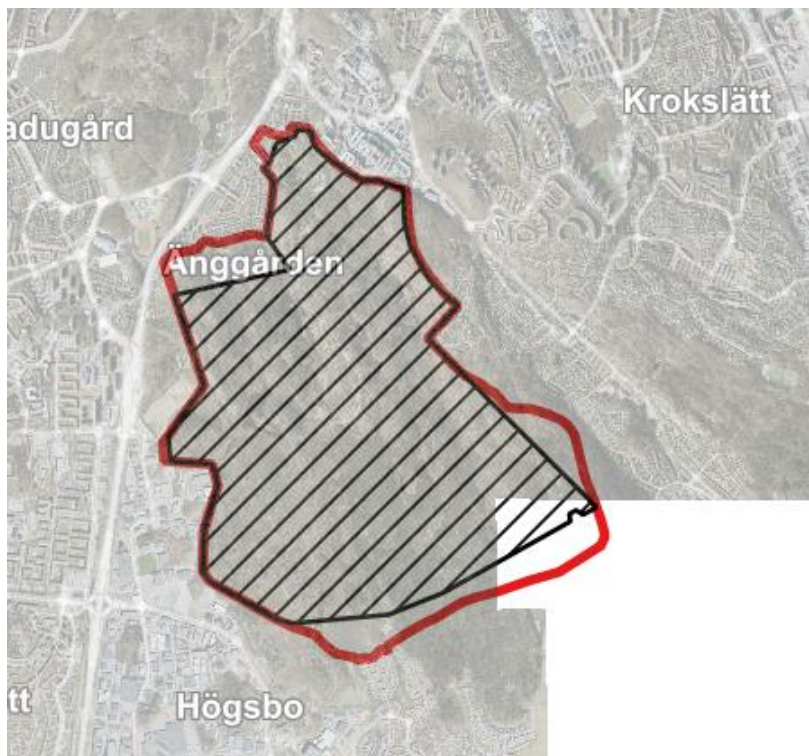
Änggårdssbergen

Änggårdssbergen är ett naturområde centralt beläget i Göteborg och knyter ihop de gröna parkerna i Göteborgs västra delar med naturområdet Sisjön söder om Mölndal.

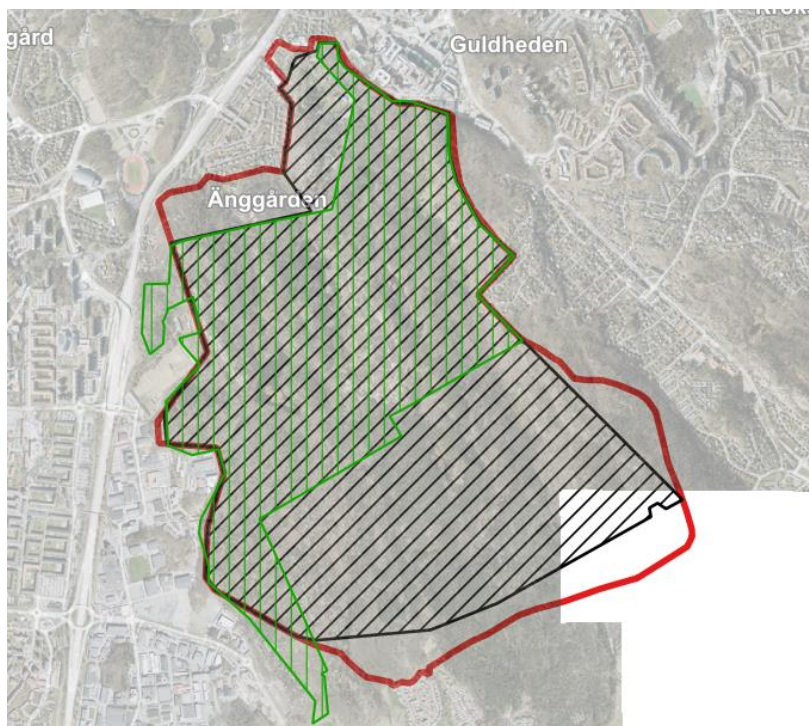
Änggårdssbergen är förutom ett riksintresse också ett naturreservat. I Figur 3 syns riksintressets geografiska utbredning. Röd färg markerar dagens avgränsning och den skrafferade svarta ytan markerar förslaget till ny avgränsning av riksintresset. I Figur 4 syns nuvarande riksintresse (röd markering), föreslaget ny avgränsning av riksintresse (svart skraffering) samt befintligt naturreservat (grön skraffering).

Värdering av riksintresset

I området finns flera typiska västsvenska naturtyper som ljunghed och myrmarker. Vitsippsdalen med sina nedfallna, förmultnade stammar utgör under våren ett populärt utflyktsmål. Ingrepp i naturskogen ska förhindras. Inget ekonomiskt skogsbruk bör förekomma i övrig skogsmark. Våtmarkerna ska inte dräneras.

Figur 3. Riksintresse Änggårdsbergen, röd markering är nuvarande avgränsning av riksintresset. Svart skraffering är förslaget till ny avgränsning av riksintresset

Figur 4. Nuvarande riksintresse (röd markering), föreslaget ny avgränsning av riksintresse (svart skraffering) samt naturreservat inom Göteborgs stad (grön skraffering).

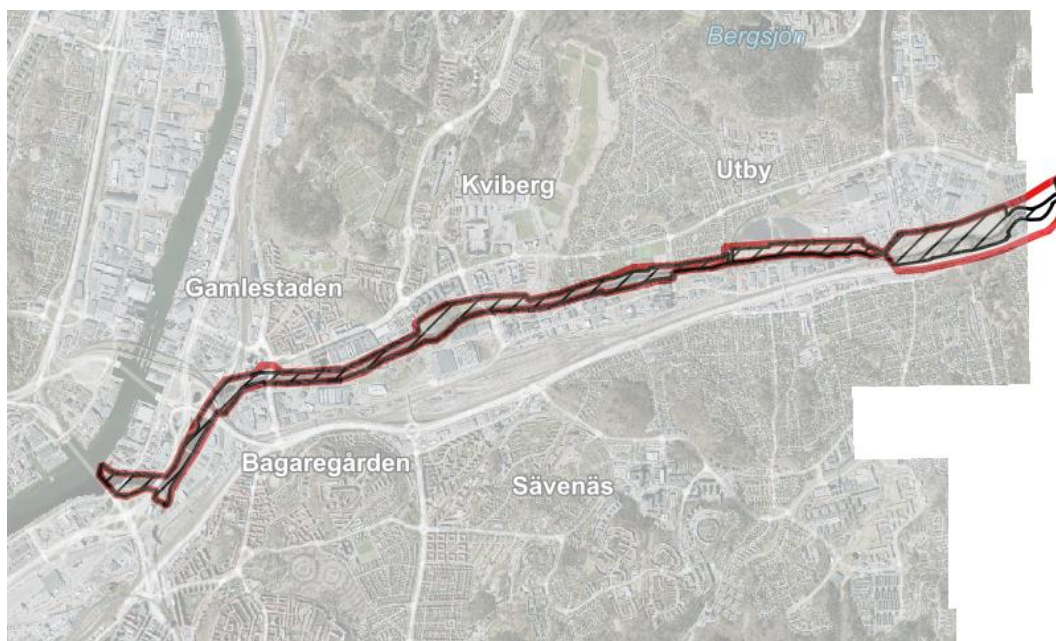
Säveån

Riksintresseområdet sträcker sig från Lerums kommun i öster till Göteborgs kommun i väster. Hela ån är ett också ett Natura-2000 område. I Figur 5 syns riksintressets geografiska utbredning inom Göteborgs kommun. Röd färg markerar dagens avgränsning och den skrafferade svarta ytan markerar förslaget till ny avgränsning av riksintresset.

Värdering av riksintresset

Säveån, Aspen, Nääs och Öjared utgör ett område med stor artrikedom som är starkt kopplad till vattenmiljöerna. Säveån och Brodalsälven hyser viktiga lek- och uppväxtområde för lax och havsöring. Vattensystemet utgör också en värdefull miljö för fågelfaunan. Säveåns naturliga dynamik och egenskaper är beroende av att dess vattenbiotoper, stränder och närmiljö fortsatt får omges av en fri utveckling med rasbranter och trädöverhäng.

Stora delar av riksintresset är tätortsnära där stora och många exploateringar har skett under en lång tid. Exploateringar inom området bör minimeras och de exploateringar som sker ska anpassas till områdets förutsättningar i förhållande till riksintressets värden. Att behålla områdets gröna infrastruktur med ett varierande landskap med naturliga miljöer ska eftersträvas.

Figur 5. Riksintresse Säveån, Nääs, Öjared, Aspen inom Göteborgs kommun.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning av de föreslagna minskningarna av riksintressen är att de generellt inte står i strid med dess skydd av naturen utifrån att områdena i stora delar redan är ianspråktaga eller exploaterade. Bedömningen är vidare att det är positivt att en översyn genomförs inklusive uteslutning av exploaterade områden.

Ovanstående förslag till justeringar i remitterat kartmaterial ligger i linje med regeringsuppdragets ambition om att riksintresseöversynen sammantaget ska leda till en

minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areella utbredning.

Generellt saknar stadsbyggnadsförvaltningen motiveringar till de nya gränsdragningarna, vilket i vissa områden gjort det svårt att förstå varför gränserna placerats där de gjorts. Eftersom göteborgs stad nyligen har haft ett pågående arbete med ny översiktsplan och att detta delvis pågått parallellt med länsstyrelsens översyn, hade det varit önskvärt om konkreta frågor om gränsdragningar i större utsträckning hanterats inom ramen för dessa dialoger mellan staden och länsstyrelsen.

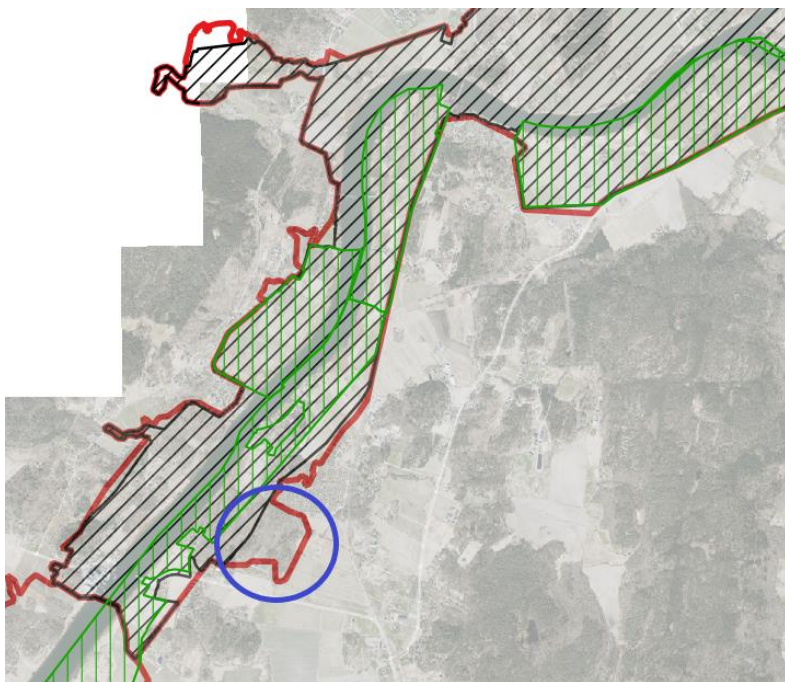
Generellt anser stadsbyggnadsförvaltningen att det varit svårt att granska värdebeskrivningarna eftersom det inte framgår vad som har ändrats jämfört med de befintliga värdebeskrivningarna.

Den mycket korta remisstiden, som dessutom sammanföll med jul och nyårshelgerna, i kombination med svårigheter att tolka det underlag som Länsstyrelsen skickade, har inneburit att samordning med berörda parter i staden har varit begränsad.

Stadsbyggnadsförvaltningen har inga invändningar på de förändringar som föreslås av riksintressen för naturvård. Däremot konstaterar vi att två utpekade områden har dokumenterade naturvärden, de är av kommunen bedömda som värdefulla natur- och friluftsområden i översiktsplanen och det saknas exploateringsanspråk på platserna. I det av länsstyrelsen utsända remissmaterialet saknas det dessutom motiv till varför dessa områden ska utgå ur riksintresset. Det gäller följande två områden:

Göta och Nordre älv

För minskningen av Riksintresset för Göta och Nordre älv saknar stadsbyggnadsförvaltningen motiv till varför Länsstyrelsen valt att utesluta halva skogsområdet norr om Kornhallsvägen inringat i blått i Figur 6. I översiktsplanen är skogsområdet markerat som värdefullt natur- och friluftsområde samt som ett ekologiskt särskilt känsligt område. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är vidare att det saknas exploateringsanspråk av platsen.

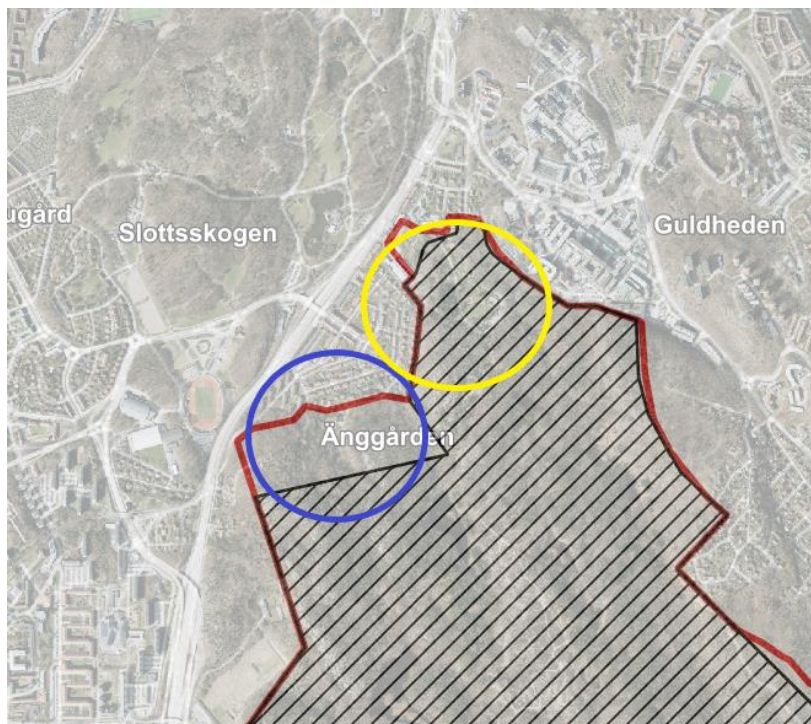

Figur 6. Skogsområdet norr om Kornhallsvägen inringat i blått

Ängårdsbergen

För minskningen av Riksintresset för Ängårdsbergen saknar stadsbyggnadsförvaltningen motiv till varför Länsstyrelsen valt att utesluta den norra delen (blå markering Figur 7.). Exempelvis i förhållande till den delen som fortsatt är riksintresse (gul markering i Figur 7.) Det hade varit önskvärt med en närmare dialog kring riksintresset, likt upplägget kring arbetet med översyn av riksintressen Friluftsliv.

I översiktsplanen är området till största delen markerat som värdefullt natur- och friluftsområde, här finns partier med ädellövskog, en naturtyp som anges i riksintressebeskrivningen. Området är också markerat i översiktsplanen som ett ekologiskt särskilt känsligt område. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är vidare att det saknas exploateringsanspråk av platsen. I randzonen kan det dock vara positivt med en viss buffert mellan riksintresset och beftintlig bebyggelse.

Figur 7. Ängårdsbergens norra del. Förslag till minskat riksintresse inringat i blått.

Henrik Kant

Jenny Adler

Stadsbyggnadsdirektör

Avdelningschef strategi och taktik